¶Procemium Cristoferi.

Christophori Landini Florentini in. p. Virgi. interpretatiões procœmium ad petrum medicen magni Laurentii filium.

Magnas immortalesq; Petre medices priscis illis viris gratias habendas censeo: qui bonis artibus atq; disciplinis excogitatis atq; repertis: vitam nostrã ita excoluerunt: vt recte cõmodeq; degere possemus: atq; intra nature humane terminos consistentes: in ferinos cultus: moresq; non laberemur. Maiores tamen ac potius maximas illis habendas haud dubitauerim: quia ea inuenerunt: quibus animi nostri veluti quibusdam alis suffulti: & humanã conditionem transcenderent: & his que terrena caducaq; sunt pro nihilo habitis: ad diuinarꝝ rerum cognitionẽ euolarent. Ex quibus quidẽ omnibus ego poeticam primas sibi vendicare (modo equos sortiatur iudices) facile me coniecturꝝ existimo. Verũ nos huiuscemodi disputationi: & cõuenietiorẽ: & qui illam non solũ postuie:: verum potius efflagitet: locum addiximus. Interim autẽ cum eum nobis poetam interpretandum assumpserimus: qui vel ex oĩbus terrarũ regionibus: quarũ habitatores historia cognoscantur: vel ex oĩbus seculis. quorꝝ memoria ad nostre vsq; tempora scriptorum beneficio peruenerint: si non primus oĩo: primo tamen par pene equalisq; sit: opere nostre preciũ haud mediocre futurũ extimo si paucis tamẽ: ne pluribus ꝙ necessitas exigat ostẽdero ex oĩ (q̃ innumera pene est) scriptorꝝ copia: illũ pter ceteros: & ad grauiter ornateq; loquẽdũ: et ad bene beateq; viuendum plurimũ nobis conferre. Nã cum & intelligẽtia ꝙ oĩes disciplinas studio industria q; adhibita assequi possumus: & orõne qua q̃ didicerimus alios doceamus: hõ a ceteris aĩalibus differat: nonne in utraq; re ita princeps est. P. Maro: vt cũ ab eo discesseris: vix nisi longo interuallo relicto: secũdũ repertãt latini. Nãq; (ĩmortalis deus) splendorẽ ꝙ dignitatẽ orationi affert? Quid obsecro aut in maximis rebus sublimius? aut in mediocribus temperãtius: aut ĩ humilioribꝰ pressius excogitari hoc poeta potest? Quis ĩ singulis verbis eius elegantiã? Quis ĩ orõnis structura cõpositionem? Quis in luminibus verborũ ac sententiarꝝ dignitatẽ maronis adequabit? Quod vero iure omẽs stupescant: ita dicendi genus variat: vt rebus: temporibus: personisq; inseruiens: modo abundãs copiosiusq; fluat: modo breuis concisusq; cuncta pstringat. Decet illum nõnunq; siccitas. Decet nescio quid pingue floridũq;: sepe autẽ suauissimo quodã contemperamẽto ita huiusmodi in vnũ oĩa cõfundit: atq; cõmiscet: vt mirabili voluptate audientiũ aures demulceat atq; delectet. Nam quis dicendi ornatus excellentior esse potest? ꝙ is in quo nec precipitata breuitas: nec infinita copia: nec ieiuna siccitas: nec postremo nimium luxurians leticia appareat. Hoc quidem dicẽdi genus apud quem alium inuenias non facile reperio. Ego certe apud neminem adhuc cognoscere potui. Si igitur tanq; magnum virum & omni laude dignum eum admiramur: qui horũ vno vtatur egregie: si veluti eloquentie deum illum veneramur: q hos omnes: sed in diuersis locis adimplet: quibus laudibus obsecro: quibꝰ tantũ laudibus hunc prosequemur? qui vnum in locum: vnam in rem: hec simul omnia inaudita suauitate coniciat. Adde ad hec ꝙ cum duo sint dicendi genera: quorũ alterum a quieto: & nulla perturbatione concitato animo mature grauiterq; proferatur. Alterũ vero in quo quia nihil ratione sed omnia summa perturbatiõe agunt: ardens infensum: torrensq; nominarunt: nonne vtrũq; ita distribuit. P. Maro. vt seruato hominũ ingenio ac natura vnicuiq; suum attribuat? quid enim grauius maturiusq; Aenea: latinoq; & si quos horum similes inducit? quid contra ardentius: erectius: infensiusq; pyrro. Turno drãce: sed in primis ipsa Iunone troianis semper infensa fingere potuit? Sed vt ad ea membra in qua totum dictionis corpus diuidimus: quãdoq; deueniam: ita proponunt atq; inuocant poete: vt his ea omnia quibꝰ procemiũ perficitur summo artificio absoluant: quapropter quo artificio: quo diuini ingenii consilio tantus vates & a magnitudine vtilitatis ac nouitate rerꝝ attentũ: & ab erumnis inuicto animo perlatis: & ab iniustis crudelissime iunonis odiis fauorẽ conciliat? ꝙ perspicue docilem aperte absoluteq; re proposita reddit. Iam vero narrationibus suis: nec dilucidius quicq;: nec veresimilius inuenies. In partitiõibus aũt quid quominus clare atq; absolute sint deesse perturbabimus. Nam similitudines: amplificationes: exempla: digressiones: signa rerũ. argumentationes: ceteraq; huiusmodi: que quidẽ tum ad probandũ: tum ad refutandũ plurimũ valent: tam multa: tam varia: tam vehementia sunt: neq; copiosiora: neq; efficaciora: aliunde exempla sumi possunt. Pretereo eius epilogos: pretereo diuersis in generibus variis referta affectibus oratione. Neq; in eo ero occupatus: vt ostendam ꝙ vehemens ad indignationẽ insurgat: ꝙ mitis e cuiusuis pectore misericordiã eliciat. Hoc tamẽ silentio non pretermittam. nam in aliis imitandis siue greci illi fuerint: siue latini: tam diligentẽ rationẽ adhibuit tanto cõsilio vt illa suis quadrarent: curauit: vt nõ aliunde accepisse: sed ipse peperisse. ac a se parta aliis mutuasse videatur. Hesiodum in Georgi. greco etiã iudice longe superauit. Nã in Theocrito si inde doricam illã locutionis proprietatẽ: quod greci ἰδίωμα nuncupant amoueas: quod & moribus: & verbis pastoralibus vehemẽter quadrat: quod preterea inuenies in quo latinus poeta a Siculo vinci putetur. Hoc tamen in Vir. admiror: quod in Theocrito: & si absit desidero. Nam pastorie illius ruditatis ita naturã exprimit: vt ne Roscius quidẽ bucolicã psonam expressius agat: ꝙ ille ingẽia: moresq; refert: quod quidem cum prestiterit: ac per omnes numeros ita absoluerit: vt ei quem sibi imitandum proposuerat: nusq; cedat: tamen quod poetarum est: eodem figmento maiora quedam contegit: vt ꝙuis a persona pastorali non discedat. tamẽ alium sensum longe excellentiorem sub illo vulgari abscondit: vt opus duplici argumento ornatũ: & illi qui in promptu est inseruiat: & illum qui latet perficiat. Quã rem si qui sunt: qui vitio illi vertant: ii quid proprium poetarꝝ sit ignorare conuincentur: & profecto ad maxima queq;: ac diuina natus hic poeta: ita in humilioribus a prima ætate se exercuit: vt iam tum maiora illa & mente concepit: & vt res ferebant aliqua ex parte ita edere inceperit: vt intra bucolicos tamen fines honorate constiterit. Verum maius certamen cum Home. restat: cui cum grecorum scriptorum ingens numerus in huiuscemodi pugna adhereat: ac pertinacius instet: victoria difficillima redditur. Verꝝ cum laboriosum magis ꝙ periculosum sit collatis signis in aciem prodire: nõ faciet tamẽ Honorati Serui opinio. vt in ea locum deserã: ꝙuis affirmet Maronẽ longo interuallo Homerꝝ secutũ esse. Magisq; me mouet & Afri domitii: & Quintiliani auctoritas: qui illum ita secundũ ponunt: vt pene illum primo æqualẽ reddant. At dices ii latini sunt: & qui auctoritate potius ꝙ argumentis pugnent. Nam cum quid sentiant explicauerint: nõ multum laborãt quare ita senserint rationibus confirmare. Itaq; longe pluris facio Macrobii iudicium: q tum eloquentia excellens: verꝝ facile deprehendere potest: tum quia a grecorꝝ factione est seuerius (ꝙ fore par est) iudicium in eum exercet. Sed tamẽ vide quid sentiat. Is enim innumeris pene locis ex vtroq; poeta ĩ medium adductis decernit: Maronẽ nostrũ variis in locis modo vinci ab Home. modo victorẽ ex eo prelio discedere. Itaq; quod ab homine aduerse factionis dat: accipiendũ puto: & cum nullam in partẽ inclinat victoria: receptui apud illum canant egregie nobis cum actum putauimus. Nã q modo vincitur: modo vincit: hunc ego nõ secundũ sed parẽ iudico. Verꝝ quid plura psertim cum de poetarꝝ vi nulli potius: ꝙ poete: & ei quidẽ egregio credendũ oĩs acrioris ingenii viros iudicaturos nõ ambigã. Quid ergo agnas luue. iudicet: eius e carmine facile est cognoscere. Ait enim conditor iliados cantabit: atq; Maronis Altisoni dubia facientia carmina palmam. atq; hec de Home. Nam Nicandrũ Apolloniũ: Pisandrũ: Euphoriõnẽ: Euripidẽ: Pindarꝝ: ceterosq; multos ita

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK HEIDELBERG

http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/vergil1502/0008

gefördert durch die Gesellschaft der Freunde Universität Heidelberg e.V.